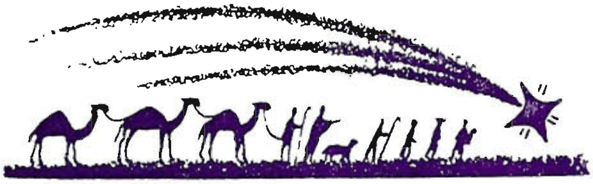
ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

РІК XVII. СІЧЕНЬ 1970 Ч. 1 (185)

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
— й —
ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
Співробітникам, Передплатникам, Читачам,
Їх Батькам, Виховникам і Вчителям,
всім Прихильникам і Жертводавцям
— б а ж а є —
ВИДАВНИЦТВО й РЕДАКЦІЯ „В Е С Е Л К И"

ВІДЧИТАЙТЕ!

Вставте на місце рисок бракуючі букви, щоб вийшли слова нашої старої й найкращої різдвяної пісні-колядки:

Б-г Пр-дв-чн-й н-р-д-вс-,
Пр-йш-в дн-сь -з н-б-с,
Щ-б сп-ст- л-д св-й в-есь
- -т-ш-вс-.

КОЛЯДНИЦЬКА ЗАГАДКА

Від хати ми ішли до хати
Знайомим заколядувати —
Тоді було Різдво, зима.

Один із нас був між двома,
Один із нас був за двома,
Один з нас був перед двома.

Так обійшли ми все село —
Ну, скільки разом нас було? *РЗ.*

ХТО Я?

Принесла я дітям свято,
на мені прикрас багато,
є свічки, зірки блискучі,
а гілки мої пахучі.

Я в бальонах і в намисті
цілий день стою на місці,
із кімнати ані кроку,
так діжду Нового Року.

Г. Чорнобицька

ЗАГАДКА З ВІДГАДКОЮ

Сказав Грицько сестрі Галинці:
„Свічок ось десять на ялинці,
А скільки буде по хвилинці,
Як загашу я зараз три?
Відгадуй швидко! Говори!"

„Таж сім! — на те йому сестричка. —
Порахувати — це дрібничка!"
„О ні! Залишаться три свічки, —
Відповідає Гриць умить, —
Бо сім незгашених... згорить".

РЗ.

ХТО ВОНИ?

На східець аж дванадцятий
ступив сивенький дід,
вже скоро з східця першого
юнак почне похід.

Тепер зі східця першого
юнак почав похід,
бо з східця з найостаннього
зійшов сивенький дід.

Г. Чорнобицька

ЗАГАДКА

Який це інженер,
Що взимку мандрує,
На ріках і на потоках
Скрізь мости будує?

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК у „ВЕСЕЛЦІ" за ГРУДЕНЬ ц. р.: УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ: 1 — 10: сніг.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Михалевича.

"THE RAINBOW" — "VESELKA"
Published monthly, except June to September Bi-monthly
at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription $4.00 per year.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
М. Михалевич — колядники

Константина МАЛИЦЬКА *Ілюстрація М. ЛЕВИЦЬКОГО*

З КОЛЯДОЮ

Ясна зоря всьому світу звістила,
Що Пречиста Сина-Бога родила.
У вертепі між бидляти на сіні
Ладить мати постіль-ложе дитині.
Під головку стелить зілля пахуче,
Щоб не гризла так солома болюче,
Бо у неї для дитинки малої,
Ані шовку, ні пеленки м'якої.

Ой зачули знадвору пташатка,
Як клопочеться мати дитятка:
Полетіли гаєм, полем, лісами,
Позносили пір'ячко дзьобками.
По пір'ячку поскладали м'якому
Та встелили теплим пухом солому.

Ясна зоря у Вифлеємі сяє,
Діва-Мати дитятковї співає,
А пташечки разом з нею до хору
Колядують Спасу світу знадвору.

З НОВИМ РОКОМ

(Ілюстрація Ю. Козака)

Ходить „Веселка" по вулиці,
Ходить від хати до хати
Лесеві, Даневі, Улечці
Під Новий Рік побажати.

Ходить, трясе рукавицею,
Зерном поріг засіває,
Олі, Остапові, Грицеві
Щастя-здоров'я бажає.

Щоб були все поміж першими
В школі, у Пласті, у СУМ-і,
Щоб були неперевершені,
Щоб були пильні, розумні.

Діти з „Веселкою" любляться,
Радо приймають у хату,
Замість пампушок і бубликів
Всюди дають — передплату.

Ролянник

Трясе рукавицею — в Україні діти — новорічні посівальники носять зерно в рукавицях; **неперевершений** — unsurpassed; **бублик** — thick ring-shaped roll; **передплата** (на журнал чи газету) — subscription.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ЯЛИНОЧКА, ЯЛИНКА

(Ілюстрація В. Залуцького)

Ялиночка, ялинка
У блисках, у свічках! —
І серце у Галинки
Тріпочеться, мов птах.
На вітці Ангел Божий
З зорею над чолом
Стоїть, мов на сторожі,
Пильнує перед злом.
Під гілками ялинки
В убогім курені
Лежить Ісус-дитинка
В дитячім тихім сні.
Над Ним кохана Мама
Схиляється, клячить,
Вкриває пеленками
І слухає, чи спить.
Між вітами ялинки
Прикраси мерехтять.
. . . А за вікном сніжинки
Униз летять-летять . . .

Петро ШКУРАТ

З ВЕЧЕРЕЮ

Різдвяний спогад

Надходив довгожданий Свят-Вечір. У хаті Павликових батьків від раннього ранку готувалися до свята. В кутку, на покуті, на свіжім сіні стояли кутя й узвар, освітлені лямпадкою. Павликові ще не хотілося вставати, і він лежав з заплющеними очима, насолоджуючись пахощами.

— Павлику, вставай! — будила його мама.

— Я ще трішки полежу . . . — просився Павлик.

— Сьогодні Свят-Вечір, і гріх вилежуватися в ліжку! Вставай мерщій, одягайся та піди до тата в комору! Може треба щось йому помогти.

Павлик зіскочив з ліжка, одягнувся і поглянув на пиріжки у великих мисках. Павликові так захотілось скуштувати пиріжка, що він не витримав і потихеньку попросив:

— Мамо, дайте мені пиріжка! . .

— Ох, ти грішнику малий! Ти ж школяр третьої кляси! Сьогодні Свят-Вечір, і не вільно нічого їсти аж до першої зірки. Щойно, коли появиться на небі вечірня зірка, тоді будемо вечеряти. Іди краще надвір та пильнуй вечірньої зірки!

Засоромлений Павлик вийшов з хати. Вночі випав сніг, і все навколо одягнулося в святкові білі шати.

Павлик заглянув до комори, де тато щось направляв, і запитав, чи не треба допомогти. Тато порадив оглянути санчата, може там щось зламалось. Павлик оглянув санчата і вирішив іти до діда Остапа. Він стрибнув через перелаз і пішов до діда в комору. Дід якраз ліпив роги до звізди.

— Чи хлопці вже прийшли на співанку?

— Вони збираються в хаті, — сказав дід.

Павлик пішов у хату, де дожидали його парубки. Павлик мав гарний голосок - дискант. Почалася проба. Першу колядку „Іде звізда чудна” проспівали дуже гарно. У другій колядці „Днесь поюще” Павлик заспівував сольо. Своїм ніжним

голоском він зачарував слухачів. По співанці Павлик пішов санкуватися і не спостеріг, як почало смеркати. Тепер пригадав, що мав сповістити мамі про появу першої зірки на небі. Довго вдивлявся в захмарене небо і нарешті у відтулині поміж хмарами побачив зірку, більшу і яснішу від інших. Павлик кинувся до хати з окликом:

— Мамо, вже зірка на небі!

— Добре! — відповіла мама. — Помий руки та одягни чисту сорочку, бо будемо вечеряти.

Тато прочитав молитву, і вся родина засіла до вечері. Найперше тато поділився з усіма просфорою, побажав родині щастя і здоров'я та згадав усіх рідних і знайомих. Вечеря відбувалася в поважному і піднесеному настрої.

Павлик почав непокоїтися, що поволі вечеряють, і він спізниться нести вечерю до діда й баби. Мама помітила його неспокій і сказала, щоб сидів тихо. По вечері мама поклала в мисочку трохи куті й прикрила тарілкою з п'ятьма піріжками із білої муки. Все це зав'язала в хустку і сказала:

— Не ковзайся по дорозі та не дразни собак! Коли увійдеш у хату, привітай діда й бабу словами: „Добрий вечір, з Святим Вечером будьте здорові! Прислали тато і мама вечерю, а я приніс".

Павлик попрощався й вийшов з хати. Надворі був мороз, але без вітру, небо було зоряне. По всіх хатах світилися світла — мабуть, люди ще вечеряли. Було тихо, не чути жадних вигуків. Нічну тишу порушував лише скрип чобіт хлопчиків і дівчаток, що поспішали з вечерею до хрищених батьків.

До Шведівки, де жили другі дід і баба, було дві верстви, а навпростець повз цвинтар наполовину коротше. Павлик минув греблю і підійшов до крайньої хати, де жив Микола Губка. Тут побачив хлопця, що ковзався. Павлик пізнав Тодося, Губчиного внука.

— Що ти тут робиш? — запитав.

— Носив вечерю до діда, — відповів Тодось.

— А де ж ти такі гарні ковзани дістав?

— Дядько Іван привіз з міста.

— Знаєш що, дай мені трохи поковзатися!

— А що мені за це?

— Дам тобі завтра п'ятака.

Тодось згодивсь і допоміг Павликові узути ковзани, а потім пішов у хату з обома вузликами, своїм і Павликовим.

— Пильнуй моєї вечері! — гукав Павлик.

— Я поставлю її в сінях коло мого вузлика, — відповів Тодось.

Павлик так захопився ковзанами, що не помітив, як змінилася погода й почав падати сніг. Гукнув, щоб Тодось приніс його вузлик з вечерею. Павлик узяв вузлика й бігом пустився до Шведівки. Йому ввесь час здавалося, що за плечима хтось гнався за ним. Господи, коли б швидше минути цвинтар! Задиханий прибіг до дідової хати й постукав у вікно.

— Хто там? — запитав дід.

— Це я — Павлик!

Дід відчинив двері й впустив хлопця в хату.

— Добрий вечір, з Святим Вечером будьте здорові! Тато і мама прислали вечерю, а я приніс.

Віддав вечерю в руки баби, а сам розплакався.

— Що тобі, Павлику? — запитала бабуня.

— Я змерз . . . — захлипав Павлик.

Дід сказав: — Христино! (так називалася баба). Поможи йому роздягтися та й нехай лізе на піч зогрітися.

Бабуня переодягла хлопця в чисту суху сорочину, дала напитися теплого меду й підсадила на піч. Тоді розв'язала вузлик і здивовано похитала головою.

— А це що таке? Піріжки з житньої муки? Дивно! Ти по дорозі нікуди не заходив, Павлику?

— Трохи ковзався. Я був на Ковбеньках, а Тодось Губка поставив мою вечерю в сінях.

— То це тобі підміняли, — сказала бабуня.

— Годі, Христино, — сказав дід. — Нема про що говорити! Тодось просто забувся і подав Павликові не ту хустину. Зрештою, там п'ятеро дітей і хвора мати — хай їм і залишиться наша вечеря!

Незабаром хтось постукав і в хату ввійшли Павликові сестри. Привітавшись з дідом і бабою, вони запитали про Павлика, бо вдома почали непокоїтись, що його й досі немає.

— Он на печі спить!

Павлик дійсно дрімав. Сестри хотіли були взяти його з собою додому, але дід не дозволив.

— Він перемерз і краще нехай у нас вигріється та виспиться, а завтра піде додому.

Сестри пішли. Бабуня постелила ліжко для діда, помолилася Богу й полізла на піч спати коло Павлика. Погасили світло. Стало тихо. Тільки лямпадка перед іконою Різдва Христового кидала на хату несміливі блиски й тіні.

Пояснення-словничок. **В цьому оповіданні показані деякі різдвяні звичаї в Україні з-перед кількох десятків літ і побут (life) сільських дітей. Ковзатися — їздити на ковзанах — to skate; покуть — почесне місце в кутку за столом; узвар — stewed fruit; насолоджуватися — to enjoy; комора — будівля, де зберігають збіжжя та різні господарські речі; перелаз — stile; дискант — жіночий або хлоп'ячий голос у співі (treble, soprano); співанка — проба співу (rehearsal); смеркати — to grow dark; відтулина — отвір (opening, hole); скрип — creak, scroop; хрищені батьки — godfather and godmother; верства — давня міра довжини, 3.500 feet.**

Іван КРИП'ЯКЕВИЧ *Ілюстрації Ю. КУЛЬЧИЦЬКОГО*

РІЗДВО В ДАВНІХ ЧАСАХ

Колись, давним-давно, життя в наших школах було різнородне та веселе. Між учнями середніх шкіл було тоді, щоправда, багато бідних хлопців, які не мали з чого жити, а тому й бідували та не раз навіть голодували, проте ніколи не втрачали доброї надії на краще завтра, все були бадьорі й веселі та всякими способами звеселяли своє і чуже життя.

В ті давні часи був звичай, що вбогі учні ходили обідати чи вечеряти до багатих міщан. Учень, який не мав що їсти, прив'язував до пояса горнятко та йшов між добрих людей. Коли приходив до якогось дому, стукав до дверей. На стукіт виходив господар або господиня і, побачивши учня з горнятком у пояса, знали, що це значить, і гостили хлопчину — чим хата багата.

Але наші хлопці були горді та не хотіли брати даром милостині. Щоб віддячитися господарям за обід чи вечерю, учень звичайно розказував їм якусь цікаву історію про далекі країни та чужих людей, оповідав якусь смішну приказку або деклямував веселий віршик. Тих, які вміли оповідати щось гарне та веселе, радо вітали в кожній хаті, слухали уважно, а за труд давали ще й дарунок.

Найкращі часи для учнів були у великі свята, особливо ж на Різдво. Тоді, подібно як і сьогодні, в кожній хаті на свята багато пекли та варили, а тому й учням було чим поживитися: можна було дістати і рибку, і ковбасу, і голубців, і пирогів, і куті та всякого іншого добра. Але, щоб здобути ласку в добродіїв, треба було добре приготовитися на свята, бо тільки проворний учень міг розраховувати на щедрі дарунки.

В ті давні часи, коли ще не було залізниць, біднішим учням було важко дістатись на свята додому і їм доводилось святкувати серед чужих людей. Тому ще заздалегідь перед святами починались по бурсах і станицях великі збірні приготування. Учні сходилися гуртками та радили над тим, з чим мають показатися перед людьми на свята. Одні складали віршовані віншування

для своїх добродіїв, інші укладали цілі розмови віршем і навіть короткі комедії, ще інші збивали з дерева „ясла" і „вертеп", обклеювали їх різнобарвним папером, робили з паперу штучну зорю — все на святочні вистави.

У Святий Вечір і протягом свят учні ходили по домах колядувати. Ось у вікно хтось стукає. Господарі дивляться, а тут крізь шибку зазирає рогатий цап! Всі у сміх, бо знають, що то учні роблять жарти, — перебравшись, прийшли колядувати. Господарі запрошують: — Просимо, просимо, заходьте до хати!

Насамперед вбігав маленький хлопчина і швиденько починав деклямувати:

Я малий пахолок,
Родився в вівторок,
А в середу рано
До школи віддано.
Іду та плачу,
Стежки не бачу,
Сльози втираю,
Вас із празником
Поздоровляю!

Тоді малий хлопчина кланявся всім на радість, а за ним входили до хати інші хлопці. Деякі з них

були переодягнені — ті за трьох царів, той за короля Ірода, інший за смерть, а ще інші за козу, вовка, ведмедя і т. д. Найстарший бурсак виходив наперед і питав: „Чи ви дома, пане господарю?"

Йому у відповідь усі хлопці співали:

А ми знаєм, що пан дома,
Сидить собі по край стола.
А на ньому шуба-люба,
А на шубі поясочок.
В поясочку калиточка,
В калиточці шеляжечки.
Тому-сьому по шеляжку,
А нам хлопцям по пиріжку!

Господарі жартують і сміються, що бурсаки так зразу домагаються пиріжків.

Щоб підтримати веселість господарів, котрийсь із бурсаків починав оповідати, який то в них у бурсі голод, що немає чого до уст вкласти, ніколи не видати ні пирогів, ні сала, ні м'яса. Аж ось йому бідолашному раз приснилося, що до бурси впав із неба великий-превеликий кусень печеного м'яса, а з кутів почали вилазити ковбаси та вертітися по кімнаті, мов в'юни! . . А що бурсак не привик до таких ласощів, то й не знав, до чого насамперед братися — чи до печені, чи до ковбаси, а розгубившись — пробудився з гарного сну, і все пропало. Тоді заплакав гірко, побачивши, що вже немає того добра, але водночас подумав, що між добрими людьми можна всього дістати. Закінчивши оповідання, бурсак починав просити про ласку:

Ви, чесні люди, мене порятуйте,
Ковбасу та сало мені наготуйте.
Коли ж на сало неспроможність ваша,
То дайте у кошик хоч кусень м'яса...

А за таку вість — Теє вам повідаю
Дайте ковбас шість! — І з празником
Усіх поздоровляю!..

Складали наші бурсаки ще багато інших веселих віншувань, а господарі радо слухали їхніх оповідань та приказок. А далі показували хлопці свій вертеп. То були такі ж самі ясла, з якими й тут на чужині подекуди ходять хлопці колядувати.

В тому вертепі показували не тільки Різдво Христове, а й різні цікаві комедійки. Бурсаки робили з дерева ляльки, вбирали їх у різні строї та показували ними у вертепі різні сценки. Виступав там селянин, що йшов на ярмарок, жид, що торгував горілкою, угрин, який продавав рідкісні товари, дротяр, що направляв горшки, циган, що продавав коня, а далі виступали москаль, мазур і німець, при чому кожний із них говорив своєю мовою, відтак появлявся запорожець — гарно одягнений і з блискучою шаблюкою, а наприкінці — дід та баба. Всі ті особи говорили одні з одними, розповідали всякі смішні приповідки, співали й танцювали.

Людям дуже подобалися такі штуки, а тому вони радо приймали бурсаків з вертепом. Звичайно бурсаки залишалися в гостях доти, аж поки не переколядовували всіх коляд і не наїдалися досхочу. Потім прощалися з господарями і йшли в дальшу дорогу, а господиня звичайно давала їм у кошик ще всяких присмаків, щоб мали з чим показатися в бурсі.

Цей гарний звичай колядувати на Різдво зберігся в нашому народі донині, тільки колядуємо ми не на власну користь, а на добродійні цілі.

Алла КОССОВСЬКА

Ілюстрація В. ЗАЛУЦЬКОГО

ЩО НАМ ПОДАРУЮТЬ

Нас сьогодні до вітальні не пускають,
Бо дорослі там ялинку убирають.

Знаю я, вона зелена, пишна,
Уберуть її і гарно, і розкішно!

Я заплющу очі й уявляю:

На вершку ялинки зірка сяє,
Трохи нижче — кульок ряд блискучий,
А ще нижче — мандаринянки пахучі.
Потім — яблучка, горіхи і цукерки,
А ще нижче — кольорові бонбоньєрки,
В них і шоколяда і медок солодкий.

Під ялинкою — дарунок для Володка . . .
А для мене . . . Ой, а що ж для мене?
Що мені купили тато й неня?

Може ковзани, що я їх так бажаю,
І батьки про це, напевно, знають?
Може сукню гарну та яскраву,
Щоб її взяла я на забаву?
Може білі чепурненькі черевички?

Мріяти — така вже в мене звичка!

Що батьки не дарували б — любо буде,
Бо вони нас більше люблять, ніж всі люди.

Роман ЗАВАДОВИЧ

ІВАСИКОВІ ПОДАРУНКИ

Івасик не дармує,
Усім він колядує:
Татусеві, матусі,
Дідусеві й бабусі,
І любій тітці Олі,
І дядькові Миколі,
Та ще й сестричці Христі,
Що ще лежить в колисці.

Матуся за колядку
Дарує шоколядку,
Татусь — барвисту книжку,
Дідусь — червону мишку,
Бабуся — черевички,
Тітуся — рукавички,
А дядечко — ракету,
Що облетить півсвіту,
Ще й ковзани до того,
А Христечка — нічого . . .
Лиш ручку простягнула,
До брата усміхнулась.

МАЛЯРКА

Наша Галя манюнечка
Малювала малюночки —
Цілу крейдочку списала,
Поки кицю змалювала.

Гарна киця! Дуже мила!
Та аж ротика розкрила,
Бо не знає, що й казать:
Лапок в неї цілих . . . п'ять!

Засміялась Галя: „Кицю!
Тим не треба нам журиться:
От я ґумочку візьму —
Буде менше на одну!"

Р. ЗАВАДОВИЧ

ЗИМОВОГО ДНЯ

За вікном метелиця така,
Скрізь сніжинки сиплються юрбою,
Не видати з вікон нам ліска,
Став заснув під білою габою.

Ми в кімнаті сіли до книжок —
Інше все сьогодні нам забути!
Хай вибачний буде нам сніжок
І санки, блискучі та підкуті.

Але завтра, тільки встане день,
Мов сніжинки, випурхнемо з дому
Серед жвавих вигуків, пісень
В білу далеч, знадну і знайому.

Метелиця — снігова завія (snow-storm); габа — біле сукно, пелена; вибачний — вибачливий (condescending, indulgent); далеч — далечина (remoteness); знадний — принадний (luring).

К. ПЕРЕЛІСНА

ДЛЯ ПОТІШЕЧКИ

Попід вікнами Мороз
Ходить-щулиться,
То загляне у садок,
То на вулицю:

„Де ж це дітоньки малі
Поховалися?
Та невже ж вони мене
Ізлякалися?

„Я ж їм шкоди не зроблю
Анітрішечки,
Тільки носика вщипну
Для потішечки!"

К. ПЕРЕЛІСНА

ГАЛЮСЯ

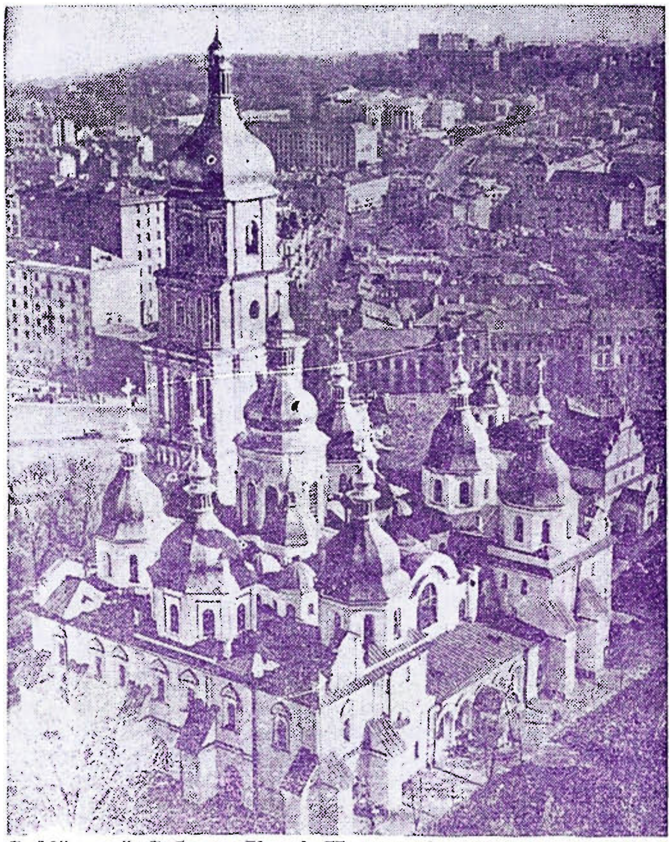
У Галюсі є мамуся,
У мамусі є матуся,
А мамусина матуся —
То Галюсина бабуся.

А у тата є татусь,
Для Галюсі він — дідусь!
І ще знайте, що Галюся —
Внучка діда і бабусі!

Сторінки слави

ВЕЛИКІ, НЕЗАБУТНІ ДНІ

В кінці першої світової війни, коли в Московщині повалено царську владу, народи, поневолені Москвою, почали творити власні держави. У Києві українці створили свою владу — Українську Центральну Раду. Сталося це весною 1917 року. Гомонів тоді Київ — сповнявся радістю і щастям. Це ж знову творилася рідна Держава.

Софійський Собор у Києві. На площі цього собору проголошено незалежність і соборність Української Держави 22 січня 1918 і 1919 рр.

22-го січня 1918 року проголошено в Києві окремим Універсалом, що Україна стає вільною, ні від кого незалежною державою, що твориться Українська Народна Республіка. Тим часом у Московщині большевики взяли владу в свої руки і рушили з півночі війною на Україну.

Проти большевицьких ватаг виступили з Києва студенти-юнаки — Студентський Курінь. Було їх всього 300, а вслід за ними вийшли військові частини. На землях Чернігівщини, на залізничній станції Крути відбувся 29 січня 1918 року нерівний бій горстки юнаків з тисячами большевицьких матросів. В тім кривавім бою полягли юнаки-герої, засвідчивши тим героїчним чином свою велику, жертвенну любов до рідного краю і народу.

Весною, коли прогнано з України московських наїзників, тіла героїв-юнаків привезено до Києва і врочисто поховано над Дніпром.

Тоді західні українці, що були під владою Австрії, готовилися взяти владу в свої руки. 1-го листопада 1918 року в столиці Галичини — у Львові замаяв на ратуші жовто-блакитний прапор і проголошено створення Західньої Української Народної Республіки. А за короткий час — знову в день 22 січня 1919 р. — проголошено в Києві на площі перед храмом св. Софії злуку всіх земель України.

Залунали дзвони київської Софії, звіщаючи всій землі українській і всьому народові, що віднині немає меж, що віднині є тільки один український народ і одна соборна Українська Держава.

Пам'ятник гетьманові Богданові Хмельницькому на Софійській площі в Києві

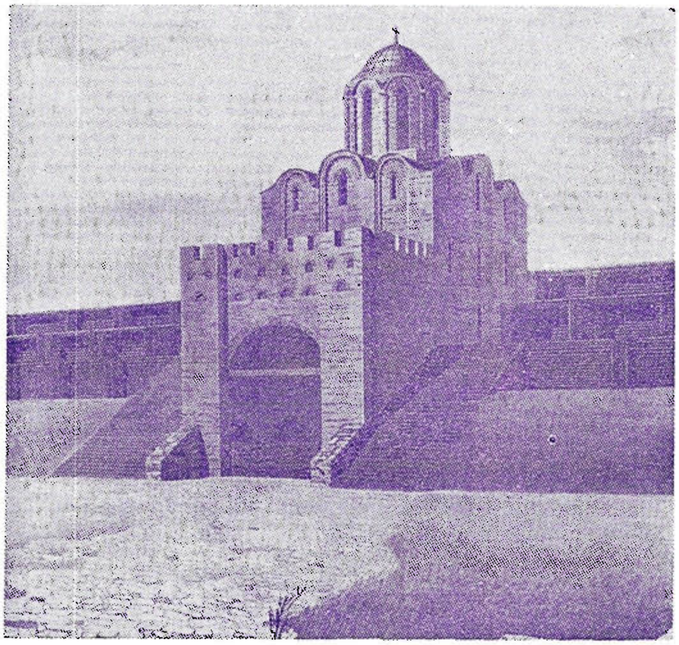
Великі, радісні були це дні, та недовго тривала воля, — бо одвічні вороги України рушили збройно проти України: поляки зайняли Львів і Галичину, а москалі-большевики Наддніпрянську Україну.

Кілька років потривала нова Українська Держава, але день 22 січня 1918 року, день 1 листопада 1918 року і день 22 січня 1919 року стали для українського народу незабутніми історичними датами. *Б. Д.*

Володимир МАЦЬКІВ

ЗОЛОТІ ВОРОТА

До найцінніших пам'яток давніх часів у Києві належать останки Золотих Воріт. Так називалася брама в оборонних укріпленнях, що колись оточували цю княжу столицю. Золоті Ворота збудував славний володар Руси-України, Ярослав Мудрий, на місці бойовища, де він розгромив орду печенігів.

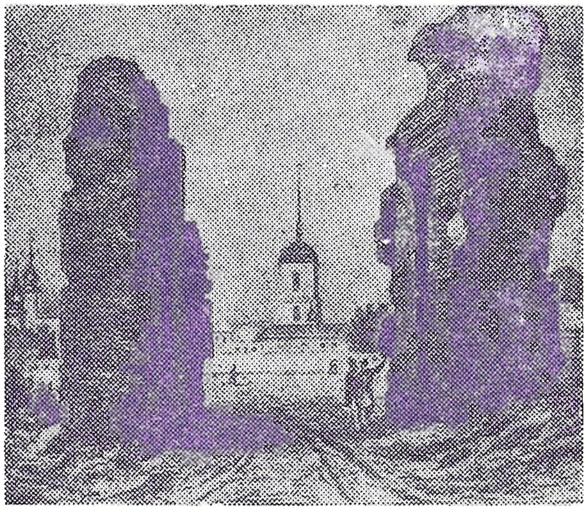

Учені дослідники старовини — історики, археологи та архітектори зробили реконструкцію первісного вигляду Золотих Воріт.

Історія Золотих Воріт така: 1036-го року печеніги прийшли із степів над Дніпром та Доном і облягли Київ. Дивлячись на велике вороже військо, князь Ярослав зажурився. Він знав, що перемогти ворогів не буде легко. Ярослав гаряче помолився до Пресвятої Богородиці й обіцяв збудувати церкву на її честь, якщо доб'ється перемоги.

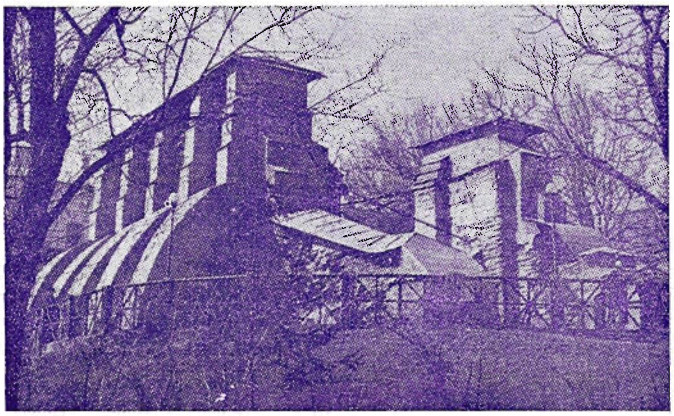
Почався бій. Велика була сила в печенігів, але князь Ярослав таки їх переміг і прогнав з української землі. Коли війна закінчилася, Ярослав на цьому бойовищі побудував нову частину міста з прегарною церквою Софії-Премудрости Божої та монастирями св. Юрія й св. Ірини. Треба було також будувати нові укріплення з валами й частоколом. В укріпленнях Ярослав наказав вимурувати міцну браму, а над нею — церкву Благовіщення Пресвятої Богородиці. Браму прикрашено позолоченою бляхою, і від того стали її називати люди Золотою Брамою або Золотими Воротами.

Коли закінчено будову, князь скликав духовенство та мешканців міста і урочисто віддав свою державу, військо й нарід під опіку Богоматері.

Залишки Золотих Воріт перед їх відновленням

Під Золотими Воротами не раз відбувались криваві битви. Це спричинило часткове ушкодження брами, хоч її будова була міцна. У 1320 р. її перебудовано і звужено до 5 метрів.

Золоті Ворота, символ Української Державности після відновлення

Через Золоті Ворота в'їхав тріюмфально до Києва гетьман Богдан Хмельницький, коли в січні 1649 року вернувся з переможної війни проти Польщі. Золоті Ворота стояли ще в 1750 р., але вже в 1783 р., коли Україна опинилась під московським пануванням, їх рештки засипано землею. Через 50 літ їх відкопано і скріплено підмурівками й залізними прутами. В такому стані брама стоїть до сьогодні, як свідок колишньої слави й могутности.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

ГОЦА ДРАЛА

Сніг, холодний вітер дує —
Але Гоца десь мандрує.

Йде над річку через гай:
— Жабко, чуєш? Відчиняй!

Ні, не чує жабка-дружка,
Спить, накрила коцом вушка.

Під горбочком, край дубка
Є нора бурундука.

— Бурундучку, відчини но,
Я до тебе йду в гостину!

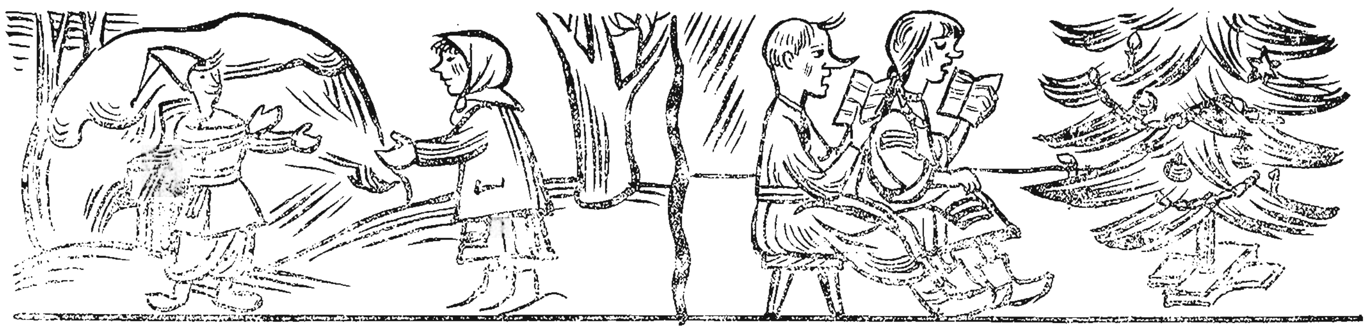
Спить, не чує бурундук,
Не поможе стук ні гук!

Рак в печері теж заснув,
Не збудився, не почув.

Під корою мушка спала,
Не прокинулась, не встала.

Та й павук хропів у сховку,
Всунув під листок головку.

Тільки ґномик ще не спав,
Гоцу радо привітав.

Коло печі посідали,
Голосно колядували.

Гоца — тонко, ґномик — басом,
Обидвоє ж — викрутасом.

Ви напевно маєте вже нові книжки, що появилися недавно у видавництві „Нашим дітям" ОПДЛ — Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Це три книжки: одна „Напровесні", — збірка казок і оповідань Олени Цегельської, друга — „Марушка Чепурушка і Лесь Побігдесь та інші веселі оповідання" Романа Завадовича і третя — „Маленький дзвонар із Конотопу" — збірка історичних оповідань Леоніда Полтави.

Вірші для малят

Ілюстрації НІНИ МУДРИК-МРИЦ

Усі ці книжки для дітей молодшого і старшого шкільного віку. А ось і малята дістали дві нові розкішні книжки. Одна зветься „Забавки". Це — вірші з малюнками в різних кольорах. Написала їх Галина Ч о р н о б и ц ь к а, а малюнки поробила Ніна М у д р и к - М р и ц. Тут вірші про ведмедика, про лялю і про всякі інші забавки. Є вірші й про ракету, що летить на Місяць. Цікава й гарна книжка — напевно приніс її вже українським дітям св. Миколай або янголик під ялинку.

Чемні діти дістануть казку „Пригоди Горішка". Написала та ілюструвала її Ніна М у д р и к - М р и ц. Малюнки в багатьох кольорах, великі і гарні.

Святий Миколай і різдвяний янголик дуже раді, що стільки нових книжок можуть принести цього року українським дітям — і маленьким, і дещо старшим, і ще старшим.

А „Веселка" теж буде дуже рада, коли напишете до неї, котрі книжечки вам найбільше сподобалися.

Алла КОССОВСЬКА

ДРУГ МІЙ — КНИЖКА

Не даруй мені, матусю,
Забавок на свято,
Подаруй цікаву книжку —
Буду я читати.

Як читав я „Гамалію",
Все було байдуже.
Чи надворі дощик сіє,
А чи холод дуже.

Ми з отаманом завзятим
Плавали по морю,
Я гукав: „Скутару взято,
Буде туркам горе!"

Або, як було сідаю
В „Чародійне авто" . . .
Або в небі я літаю
Бравим астронавтом . . .

Книжка все мені розкаже,
Розповість докладно,
Поведе мене й покаже
Цілий світ принадний!

Розповість, як у землянках
Люди проживали,
Як свою столицю — Київ
Дружньо будували.

Як княгиня наша Ольга,
Владно панувала,
Як державу нашу горду
З військом захищала.

Як поляни — наші предки
Землю тяли плугом . . .
Завжди є для мене книжка
Найдорожчим другом!

ДОБРА ПРИПОВІДКА

— Чому ти не був у школі? — питається учитель Петрика.

— Бо я вичитав у нашій читанці приповідку: „Всюди добре, а вдома найліпше!"

КЛОПІТ З ВУХАМИ

Мама:

— І як тобі, Петрику, не соромно ходити з такими брудними вухами?

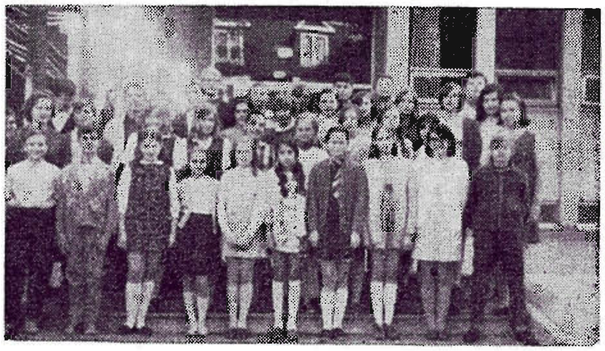
Петрик:

— А що ж я, мамо, маю робити, коли інших вух не маю?

ЛИСТУВАННЯ

Від колишніх читачів „Веселки", які вже стали юнаками, отримали ми такого листа:

Дорога „Веселко"! Ми, учні 6-их кляс Свято-Миколаївської Рідної Школи в Торонті, давно знайомі з Тобою, бо вже багато років передплачуємо й читаємо Тебе. Цього року ми вже кінчаємо навчання в Рідній Школі й переходимо на Курси Українознавства.

На одній з останніх лекцій української мови наша вчителька п-ні О. Ковалик дала нам написати шкільну задачу на тему „Прощай, Рідна Школо!" Щоб Ти могла краще пізнати нас, пересилаємо Тобі уривки наших задач.

Одночасно пересилаємо 10 долярів як даток учнів на пресовий фонд „Веселки".

Щиро вітаємо,
К. Бонцьо, Павло Халяк
— старости кляс;
М. Перун — секретар.

Відповідь Редакції: Дорогі! Дякуємо щиро за Вашу пам'ять про „Веселку" — журнал, який Ви стільки років читали з користю для себе. Так само вдячні Вам за даток на пресовий фонд. Уривки Ваших задач передруковуємо. Бажаємо Вам багато успіхів у навчанні на Курсах Українознавства!

ПРОЩАЙ, РІДНА ШКОЛО!

Прощай, Рідна Школо,
Моя люба ненько,
Як жаль тебе залишати —
Навсе покидати!

Марія Перун

Це мій останній рік в Свято-Миколаївській Рідній Школі. Мені тяжко розлучитися з тобою, Рідна Школо! Шість років я старанно робив задачі, читав книжки, брав участь у шкільних імпрезах. Щойно тепер я зрозумів, чому тут ходжу. Дякую всім вчителям і вчителькам за їх працю. На другий рік піду на Курси Українознавства, бо бажаю довідатися ще більше про Україну, її мову, історію, географію, і культуру . . .

Мирон Цибульський

. . . Три дні в тижні я ходила до цієї школи і ніколи не жалую, ніколи не забуду тих років навчання. Тут я навчилася багато — головно бути щирою українкою. І я нею почуваюся, хоч не народилася на Україні, як мої батьки. Тепер я з гордістю можу всім сказати, що знаю свою рідну мову. Щиро дякую моїй Рідній Школі за все!

Анна Сенів

. . . Я думаю що наша школа — найкраща в Канаді. Я тут дуже багато навчилася й знаю, що це мені придасться в житті. Я також дуже люблю нашу церкву св. о. Миколая, бо вона є прекрасним Божим Храмом.

Арета Демків

. . . Хоч мені було далеко до школи, я приїздила до неї три рази на тиждень, і було мені приємно вчитися й належати до імпрезового гуртка.

Мотря Головата

. . . Якби не Рідна Школа, то я не вмів би ні читати ні писати рідною мовою, я нічого не знав би про свою рідну батьківщину, я не ходив би так часто до церкви, не знав би своєї релігії. Але мене тут вчили шість років, що добре, а що зле, що я українець і що маю боронити свою віру й нарід. Я цього ніколи не забуду і щиро дякую всім учителям за все!

Богдан Кузьмінський

. . . Я дуже люблю Тебе, Рідна Школо! Виконувала всі Твої розпорядження, а найбільше старалася говорити лише по-українському і звертала увагу молодшим, коли забувалися. Бажаю Тобі, щоб учні, які відвідували тебе, могли звільнити нашу батьківщину, щоб я ще могла бачити вільну Україну, не лише в мріях своїх чи у сні . . .

Ірина Вахна

. . . Я волів би ходити до Тебе лише раз на тиждень в суботу, бо тоді я міг би брати участь у спортових зайняттях в державній школі. Але я відвідував щоб я ще могла бачити вільну Україну не лише в Торонті.

Юрій Ґузиляк

. . . Я ходила до Тебе шість років і добре пам'ятаю, як ми вчилися ще в 1-ій клясі на горішнім поверсі церковного будинку. Не забуду моєї втіхи рік пізніше, як ти була збудована — така нова й така гарна! Маєш добрих учителів і вчительок, і я не хочу покидати Тебе. Завжди буду пам'ятати Тебе. Прощай!

Марта Голик

. . . Ті шість років пройшли, як шість хвилин. Дуже важне, що я пізнала Україну. Тепер знаю, де жили мої батьки, а пізнавши історію України, знаю, чому всі українці хочуть бачити її знову вільною. Рідна Школа для мене важніша, як канадійська. Тут я вчуся своєю рідною мовою і стрічаюся з українцями. . .

Катруся Бонцьо

. . . Спершу мені не хотілося ходити до цієї школи, бо я не знав досить української мови, але тепер вже знаю її краще. Я дуже люблю слухати про життя різних авторів — відчуваю більшу любов до України, коли читаю твори Шевченка, Франка, Коцюбинського й ін. А найбільше таки люблю читати про героїчне повстання гетьмана Б. Хмельницького проти поляків чи перемогу гетьмана Виговського над москалями. Також мене дуже цікавить історія нової Української Держави 1918-1920 рр.

Маріян Снайдер

. . . Цей рік був тяжкий для мене. Мені не хотілося вчитися. Я думала, що не скінчу читати свої лектури, але вчителька припильнувала мене і я скінчила. Якщо я перейду на Курси, то мусітиму читати більше книжок. Я люблю читати казки, писати до шкільної газетки і вивчати вірші.

Марія Гуцуляк

. . . Я люблю співати в хорі. Ми виступали на концертах в церковній залі і в „Мессей-Гол". При кінці 4-го і 5-го років навчання я діставала нагороди. Я навчилася багато про Україну й життя українців і тепер бажаю перейти на Курси Українознавства.

Надія Карп'як

. . . Наша школа є модерна й гарна і я горджуся нею. Я тут ходила 5 років; також брала участь в хорі і драматичнім гуртку. Мій найкращий предмет — це історія. Вона цікава й повна славних подій.

Ліда Коморовська

. . . Тут я пізнала, яка гарна наша Україна . . .

Зоряна Зачка

. . . Я бажаю всього найкращого тим учням, що є в 5-ій клясі і перейдуть до 6-ої: щоб і їм так добре і скоро пройшов шостий рік, як мені.

Мирослав Стасишин

. . . В тій школі мені дуже подобалося. Я хотів би мати ще тут гімнастику, бо тоді діти були б більше зацікавлені відвідуванням цієї школи.

Володимир Павловський

. . . Я найбільше любила 4-ту клясу, коли ми почали вивчати історію й географію України. Також дуже люблю шосту клясу.

Оля Бицак

. . . Наша школа дуже приємна. Під час перерви діти бавляться або йдуть до бібліотеки по книжки. Ми маємо шкільну стінну газетку. У ній є статті, вірші, казки та рисунки на різні теми. Я багато навчилася цього року.

Люба Білан

. . . Наша бібліотека має дуже багато гарних і цікавих книжок.

Таня Левицька

. . . Прощаюсь з Тобою, Рідна Школо, але завжди пам'ятатиму Тебе й думатиму про Тебе.

Володимир Голик

. . . Бажаю Тобі, щоб Ти ще довго існувала й навчила багато українських дітей.

Орест Лещишин

. . . До кінця свого життя не забуду я всіх тих років, коли ходив до цієї школи. Пережив я тут хвилини радощів, хоч були й труднощі. Знаю, що буду жалувати за прекрасними вчителями . . .

Павло Халак

. . . Я тут здобула багато товаришок, і кожна хвилина була мені тут люба.

Оля Думанська

. . . Всі вчителі нас добре вчили. Тут я багато навчилася й мала цікавих товаришок. Дуже любила я тут вчитися й хочу вчитися тут ще п'ять років на курсах.

Ліда Гнатейко

. . . Сердечно прощаю Тебе, Рідна Школо. Хоч не все хотіла я йти до тебе, але знаю, що я тут багато навчилася, і ця наука напевно мені в житті придасться.

Сильвія Дем'янюк

. . . Я дуже любила слухати, як вчителі розказували нам про минуле України, її князів, гетьманів та їхні діла. Тепер мушу прощатися з Тобою, Рідна Школо . . . Прийми ці мої слова, бо вони походять із щирого серця.

Іванка Голяк

. . . На лекціях релігії отець розповідав нам про стилі і будову церков, про Службу Божу, святі Тайни і багато іншого, чого я ніколи не знав.

Юрій Гарауз

. . . Я любив і люблю всі предмети, а найбільше історію і географію. Цього року ми маємо конкурс з релігії, і я думаю, що перейду його . . .

Юрій Смеречинський

. . . Пам'ятаю, що коли я перший раз прийшла до школи, то дуже плакала. А тепер за шість років я багато навчилася, дуже полюбила рідну школу і думаю йти на Курси Українознавства.

Галя Лопатська

ВГАДАВ

На лекції природи учитель запитує учня:

— Тут два листки — дубовий і кленовий. Скажи, котрий із них кленовий?

Учень: — А той, що лежить біля дубового.

ПИЛЬНИЙ ШКОЛЯР

— Ходиш уже до школи? — питає дядько малого сестрінка.

— Ні, мене посилають, — відповідає сестрінок.

Сценарій і текст: P. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

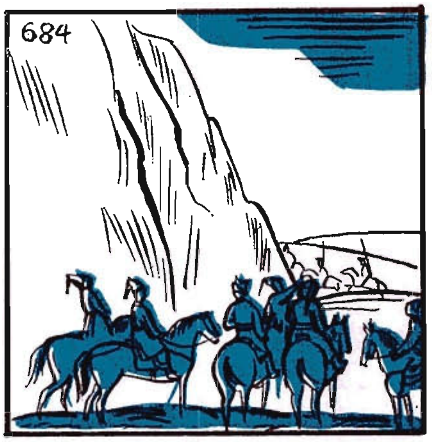
Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК
ІСТОРИЧНА КАЗКА

BOHDAN, KOZAK-SORCERER
UKRAINIAN TALE

РОЗДІЛ XLV: ДЖЕРЕЛО-РЯТІВНИК

CHAPTER XLV: A WELL THAT RESCUES

Від балки з червоними скелями та таємничим джерелом татари завернули додому.

When the group reached the red-rock ravine with the mysterious well, the Tatars turned around and went home.

— Отут заночуємо, — наказав Богдан. — Тільки не пийте води й не пійте коней!

"We'll sleep here," said Bohdan. "But keep away from the water and don't let the horses drink it!"

Уночі три темні постаті підкрались до табору.

When darkness fell, three figures crept up to the camp.

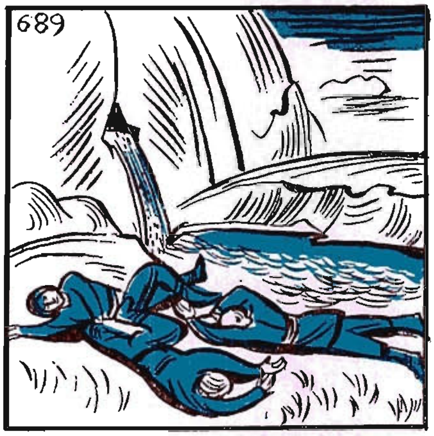
Пов'язавши сонних козаків, напасники кинулися їсти останки їх страви — вуджене м'ясо.

They tied up the sleeping Kozaks and devoured what was left of the smoked meat.

— Поїли всмак! — сказав по-московськи найстарший бородатий напасник. — Ще б тільки запити водою!

"That was good," said the oldest of the bearded robbers in Russian. "Now for some water."

За хвилину три напасники лежали покотом на землі в непробудному сні.

In a moment, the three thieves dropped to the ground in deep slumber.

(Продовження буде)
(To be continued)